

DOSSIER: AGRESSIONS AL TERRITORI

Les agressions al territori, en nom del progrés i del creixement econòmic, han esdevingut un dels mals del nostre temps. Entre el 10 i el 12 d'octubre tindrà lloc a Figueres la I Trobada d'entitats i plataformes en defensa del territori dels Països Catalans. El dossier que teniu a les mans vol ser una guia, no exhaustiva, dels casos més flagrants.

País Valencià

En nom del lucre

La ja tristament tradicional especulació urbanística del litoral, que ha acabat per no deixar ni un pam de costa lliure de ciment, continua sent el principal factor d'agressió al territori al País Valencià. Però no l'únic. En els darrers anys, fruit de la deixadesa i en nom del mal utilitzat concepte de desenvolupament econòmic, les agressions s'han anat estenent en forma de contaminació atmosfèrica –al triangle taulell de l'Alcora, Vila-real i Onda–, aquífers sobreexplotats i zones protegides amenaçades per explotacions mineres. A hores d'ara, bona part del territori valencià es troba afectat d'una manera o d'una altra per activitats que posen en perill la seua sostenibilitat i no sembla, almenys de moment, que ningú estiga disposat a parar-ho.

La dictadura del ciment. La voraginosa constructora de les darreres dècades ha convertit el litoral valencià en un formiguer d'apartaments, hotels, macrourbanitzacions i ports esportius. L'exemple de Benidorm, plagiat fins a la sacietat, ha desembocat en una situació de pressió urbanística propera a la irracionalitat que, traduïda a efectes

ambientals, suposa una amenaça constant per a la major part d'espais de valor ecològic del litoral valencià. Promotors, ajuntaments o Generalitat Valenciana, tots, en la seua mesura, han contribuït a la depredació d'un territori que cada vegada creix més desordenat i que corre un seriós perill de saturació. Zones com Peníscola, Torreblanca, Borriana, Canet d'en Berenguer, Cullera, la comarca de la Marina Alta, Alacant o Torrevella han viscut –i continuen vivint– un desenvolupament desbocat auspiciat en un primer moment per la popularització del turisme dels anys 60 i més recentment per l'aplicació de la polèmica llei reguladora de l'activitat urbanística (LRAU).

Actualment, als múltiples projectes de la ja saturada costa alacantina s'afegeixen fins a dotze camps de golf previstos per al litoral de Castelló, la invasió de l'albufera d'Orpesa per part de l'empresa Marina d'Or i un pla per urbanitzar el darrer racó verge de la costa de la Plana, que afectarà més d'1,2 milions de metres quadrats de la Ribera de Cabanes.

Ni els nombrosos processos judicials oberts per abusos urbanístics ni les advertències dels experts –“més turisme

matarà el turisme” o “pa per avui i fam per demà”– no fan desistir ni polítics ni promotors, que no només continuen explotant la costa, sinó que han vist en les comarques d'interior un nou valor per descobrir, sobretot de cara als turistes del nord i centre d'Europa que arriben disposats a viure la jubilació en plena natura i amb totes les comoditats. En casos com els de Nàquera, Polop, Llíber o la Vall de Gallinera, on hi ha projectades urbanitzacions de dimensions descomunals, el cens dels actuals nuclis de població podria multiplicar-se fins a deu vegades. A tot això, les reiterades promeses del Govern valencià de potenciar un desenvolupament compatible amb la defensa del territori, s'han quedat en no res. Com també s'ha oblidat, almenys de moment, la reforma de la polèmica LRAU.

El triangle de la pols. La vertiginosa expansió de la indústria ceràmica en l'anomenat triangle del taulell –l'Alcora, Vila-real i Onda–, on es concentra més del 85% de la producció taulellera de tot l'estat, ha acabat provocant la formació d'un núvol de contaminació que ja ha començat a afectar la salut dels veïns. Almenys, això és el que s'han

DOSSIER: AGRESSIONS AL TERRITORI

L'especulació immobiliària i el negoci tauleller han provocat, en pocs anys, la degradació del País Valencià. El nivell de contaminació de les seues aigües o la conversió d'alguns espais naturals en potencials zones d'activitat minera en són un clar indicador.

cansat de denunciar els diversos col·lectius de la zona, que han vist com en els darrers anys han augmentat les morts per bronquitis, enfisemes i altres malalties pulmonars, així com un major increment de morts per càncer de pulmó, tràquea i bronquis. Les dades de la Conselleria de Medi Ambient constaten que els límits d'emissió de pols superen deu vegades els nivells permesos i un estudi del CSIC ha detectat quantitats anormalment elevades d'elements com arsènic, zinc i plom. La principal reivindicació dels col·lectius és que les empreses, sobretot les esmalteres, instal·len filtres per deixar de llençar productes tòxics a l'atmosfera.

Paral·lelament a la contaminació provocada per la indústria taulellera, però una mica més al nord, les comarques del Maestrat i els Ports es veuen afectades darrerament per uns nivells excessivament elevats d'ozó troposfèric, que de vegades dupliquen els límits legals establerts. L'origen d'aquest increment desmesurat podria estar en la central tèrmica d'Andorra (Terol), tot i que els experts no descarten l'àrea industrial de la zona de la Plana de Castelló, incloses les empreses taulelleres.

Parcs naturals o mines d'argila?

Les conseqüències del creixement sense control de la indústria ceràmica, però, van més enllà de la contaminació. La

necessitat de proveir les empreses taulelleres de matèria primera, és a dir, argila, ha acabat cobrant un preu massa alt a la comarca dels Serrans –devastada per anys i anys d'activitat minera– i, ara, suposa també una amenaça per a les comarques del Baix Maestrat i els Ports i per als paratges naturals de la Tinença de Benifassà, el Penyagolosa, la serra d'en Galceran o la serra Calderona. Així ho preveu almenys el Pla d'Argiles Ceràmiques presentat a primers d'estiu per la Generalitat Valenciana, que qualifica aquestes zones com a sòl apte per a l'activitat minera. El projecte, que vulnera les directives ambientals d'abast europeu, ha rebut més de 22.000 al·legacions i ha estat qualificat de “vestit fet a mida dels taulellers”.

De moment, el Govern valencià encara no ha anunciat l'aprovació definitiva del pla, tot i que les pressions de la indústria taulellera –que a hores d'ara ha d'importar l'argila de Terol i del Marrroc– no permetran gaires retards. Mentrestant, la Generalitat haurà de demostrar la suposada bona voluntat anunciada pel conseller de Territori i Vivenda (i també Medi Ambient), que vol començar el nou període legislatiu declarant quatre nous parcs naturals, dos dels quals (i ací ve la sorpresa) són el Penyagolosa i la Tinença de Benifassà. Potser no s'han adonat que parcs naturals i mines d'argila no són gaire compatibles.

Aigües amenaçades. Si el territori i la qualitat de l'aire al País Valencià pateixen les conseqüències de les pressions urbanístiques i industrials, les aigües tampoc no passen pel millor moment. Actualment, el 75% dels aqüífers d'Alacant estan salinitzats i sobreexplotats i a les comarques de Castelló i a la conca del Vinalopó, prop de dos-cents aqüífers estan en perill per la contaminació de nitrats industrials i agrícoles.

A tot això, l'Albufera de València, un dels parcs naturals més importants del país –no sols simbòlicament, sinó també ecològicament– es troba en una situació d'abandonament que fa perillar la conservació dels seus ecosistemes. Actualment, les 21.000 hectàrees d'Albufera estan a l'espera que s'aprove –després d'anys de retard– el pla rector d'usos i gestions (PRUG), que permetria al parc disposar d'una reglamentació per al funcionament del dia a dia. Ara bé, aquest pla que preserva l'Albufera és el mateix que obre les portes al ciment, darrere de les quals s'esperen molts ajuntaments de l'Horta per construir urbanitzacions i hotels. Una contradicció més en aquest macabre joc del Govern valencià d'afavorir constructors i neutralitzar ecologistes. Això sí, els guanyadors sempre són els mateixos.

Rosanna Melià